

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-613-3-50>

**THE INTERNATIONAL COMMUNITY'S RESPONSE
TO ENSURING UKRAINE'S HUMANITARIAN SECURITY
IN THE CONTEXT OF THE FULL-SCALE WAR**

**РЕАКЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ СПІЛЬНОТИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГУМАНІТАРНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ**

Oseiko D. A.

*Postgraduate at the Department
of Philosophical and Political Sciences
Cherkasy State Technological
University
Cherkasy, Ukraine*

Осейко Д. А.

*аспірант кафедри філософських і
політичних наук
Черкаський державний
технологічний університет
м. Черкаси, Україна*

У даних тезах досліджено та проаналізовано реакцію міжнародної спільноти на гуманітарну кризу в Україні, спричинену повномасштабною війною. Вивчено основні форми допомоги – гуманітарна, фінансова, технічна, а також механізми координації: ООН/ОЧА, UNHCR, IOM, ЄС, Червоний Хрест. Розглянуто проблемні аспекти доставки допомоги у зоні бойових дій, та виклики для довгострокового відновлення: фінансова нестійкість, доступ до внутрішньо переміщених осіб (ВПО) і захист цивільного населення. На підставі проведеного аналізу міжнародних планів відповідей й звітів запропоновано заходи для підвищення ефективності гуманітарної реакції.

З лютого 2022 року, тобто з початку повномасштабної агресії російської федерації проти України, міжнародна спільнота мобілізувала широкий спектр інструментів для підтримки: від надання невідкладної гуманітарної допомоги до масштабних фінансових і технічних пакетів, спрямованих на захист цивільного населення, допомогу ВПО та підтримку систем соціального захисту [1, р. 6]. За офіційними даними UNHCR і IOM, мільйони українців були переміщені всередині країни та за її межі, що створило одну з найбільших криз у Європі з часів Другої світової війни [2; 3]. Відтак адекватна, скоординована і своєчасна реакція міжнародних інституцій є особливою і визначальною для гуманітарної безпеки України. [1, р. 4; 2, р. 3].

Надані обсяги й форми міжнародної допомоги неможливо переоцінити. Всі види допомоги розділили по напрямам, необхідним для вирішення визначених проблем.

Першочерговою стала активна гуманітарна допомога. Міжнародні агенції – ОСНА, UNHCR, IOM, UNICEF, ICRC – спрямували великі обсяги продовольчої, медичної та іншої допомоги, організували логістику доставки вразливим групам, створили мобільні медичні бригади й точки роздачі гуманітарних наборів [1, pp.8-16; 4]. Ці оперативні заходи забезпечили порятунок життя тисяч людей у перші місяці збройного конфлікту. Проблема виникла у забезпеченні сталого доступу до допомоги у районах активних бойових дій та залишається проблемним дотепер [1, pp. 9-12].

Кардинально та позитивно вплинули на ситуацію фінансова підтримка та соціальні програми. Європейський Союз та держави-донори виділили мільярдні пакетні кошти на гуманітарні та соціальні потреби (Consilium EU solidarity data: €4.2 млрд 2022-2025) й ініціювали програми активної підтримки соціального захисту, пенсійних виплат та відновлення інфраструктури [5 ; 6]. Проведені заходи надали важливу коротко– і середньострокову стабільність, але їхня сталовідповідність попала під загрозу через фінансові обмеження і потребу в координації з урядовими системами[5; 6].

Важливим фактором впливу на ситуацію стали координація та інформаційні інструменти. UN OCHA, за підтримки донорів, розробив загальні плани реагування (Humanitarian Needs and Response Plan 2024), а UNHCR і IOM забезпечили розгортання систем моніторингу переміщень (DTM), що дало змогу точніше ідентифікувати потреби й пріоритети розподілу допомоги [2; 3; 5].

Водночас, виникли проблемні аспекти міжнародної реакції та допомоги, такі як:

- сталий доступ і безпека доставки допомоги. Головною перешкодою забезпечення безпечного коридору для гуманітарних конвоїв і доступ до окупованих або прифронтових територій. Міжнародні організації повідомляють про високі оперативні ризики і непоодинокі випадки, коли доставка заблокована через бойові дії або адміністративні перепони [4; 1, p.20];

- негативний фактор фінансової вразливості і нестабільності фінансування. Незважаючи на великі суми, фінансування часто надходить циклічно й спрямовується, в основному, на аварійні заходи; довгострокове фінансування відбудови й соціальної інтеграції недостатнє [2; 6]. Саме такі нюанси створюють ризик виснаження послуг і зниження ефективності програм у довгостроковій перспективі;

- обмежена можливість координації донорів та державних систем. Існує досить суттєвий розрив між міжнародними програмами й національними (місцевими) системами управління, що ускладнює інтеграцію допомоги у стійкі державні послуги [6]. Відповідно, для

стійкого відновлення необхідне тісне поєднання гуманітарної та соціальної політики.

– термінова потреба у захисті цивільних та правах людини. А саме, документування воєнних злочинів, захист цивільного населення та прав переселенців, що є пріоритетом правозахисних організацій; міжнародні механізми підтримки у цій сфері мають бути більш посилені [7 ; 8].

Окремо слід зазначити ефективні підходи й інновації у міжнародній реакції, що проявили себе у грошовій допомозі (cash assistance). UNHCR та інші агенції ефективно застосовували грошові трансфери для швидкого задоволення потреб, що підвищувало автономію отримувачів і гнучкість реакції [2]. Це особливо добре працює там, де є механізми верифікації і банківська інфраструктура. [2, p.10]. Також результативною є підтримка мобілізації на місцях. Значне посилення потенціалу муніципалітетів і місцевих НУО через технічну допомогу і гранти дозволяє краще адаптувати програми до локальних потреб (World Bank PEACE project; EU local support programs). Позитивно вплинуло на ситуацію використання цифрових інструментів і DTM. Системи відстеження переміщень (IOM DTM) та цифрові реєстри допомагають координувати ресурси й уникати дублювання, покращуючи цілеспрямованість допомоги[3].

На основі вивченого матеріалу та проведеного аналізу можна запропонувати рекомендації для підвищення ефективності міжнародної реакції:

– планувати постійне багаторічне фінансування гуманітарних та соціальних програм, інтегроване з державними бюджетами й реформами управління [6; 7];

– підсилити механізми безпечного гуманітарного доступу до прифронтових і окупованих територій через міжнародні дипломатичні й правові інструменти [4; 1];

– суттєво розширити застосування кеш-асистенту та цифрових систем верифікації для підвищення швидкості й гнучкості допомоги [2];

– активно підтримувати інституційну спроможність місцевої влади та НУО для довгострокової інтеграції ВПО у соціальні послуги й ринок праці[6; 5];

– забезпечити координацію правозахисної діяльності й міжнародного документування злочинів для відновлення справедливості та захисту постраждалих [7; 8].

Отже, підсумовуючи вивчений матеріал, зазначимо, що реакція міжнародної спільноти на гуманітарну кризу в Україні містить значні досягнення в порятунку життя, наданні допомоги та підтримці соціальної стійкості. Проте, для ефективного переходу від аварійних заходів до сталого відновлення і забезпечення довготривалої гуманітарної безпеки потрібні системні рішення: стабільне

фінансування, безпечний доступ, інтеграція гуманітарних програм у державні системи та посилена міжнародна координація. Реальне впровадження та виконання цих завдань вимагатиме злагодженої дії донорів, міжнародних агенцій і українських інституцій, що суттєво вплине на ситуацію в Україні.

Література:

1. OCHA (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs). *Ukraine Humanitarian Needs and Response Plan 2024*. Geneva: OCHA, 2024. pp.6-16. URL:<https://www.unocha.org/publications/report/ukraine/ukraine-humanitarian-needs-and-response-plan-2024>. Дата звернення: 01.10.2025.
2. UNHCR. *Ukraine – Annual Results Report 2024*. Geneva: UNHCR, 2025. pp.3-12. URL:<https://www.unhcr.org/where-we-work/countries/ukraine>. Дата звернення: 01.10.2025.
3. IOM (International Organization for Migration). *Ukraine Internal Displacement Report; Displacement Tracking Matrix (DTM), August 2024; IOM Ukraine Annual Report 2024*. Kyiv: IOM, 2024-2025. URL: <https://dtm.iom.int/ukraine>. ; <https://www.iom.int>. Дата звернення: 01.10.2025.
4. ICRC (International Committee of the Red Cross). *ICRC: Ukraine operations overview. Annual report 2024*. URL: <https://www.icrc.org/en/where-we-work/ukraine>. Дата звернення: 01.10.2025.
5. European Council. Council of the European Union. *EU solidarity with Ukraine – humanitarian assistance overview. 2022-2025*. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-solidarity-ukraine>. Дата звернення: 01.10.2025.
6. World Bank. *The PEACE Project: Factsheet*. 2025. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/factsheet/2025/09/25/the-peace-project-factsheet>. Дата звернення: 01.10.2025.
7. Amnesty International. *Ukraine: Human Rights at War. Reports. 2022-2024*. URL: <https://www.amnesty.org>. Дата звернення: 01.10.2025.
8. OSCE/ODIHR. *Protection of Internally Displaced Persons in Ukraine: Human Rights Challenges*. Warsaw: OSCE, 2022. URL: <https://www.osce.org/odihr>. Дата звернення: 01.10.2025.